

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Διαφορετικότητα:

Ψάχνοντας πίσω από εικόνες,

λέξεις και πράξεις»

ΣΟΦΙΑ ΚΟΛΟΣΙΔΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Διαφορετικότητα: Ψάχνοντας πίσω από εικόνες, λέξεις και πράξεις

Δημιουργός

Σοφία Κολοσίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Απρίλιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού», τεύχος β΄, ενότητα 2.3: *Έλα στην παρέα μας!*

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

13+

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Εικονικός χώρος: PicMonkey, Voki, (προαιρετικά: Google Docs, Popplet, ιστολόγιο τάξης ή σχολείου, lino)

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο/Η εκπαιδευτικός, για να εξασφαλίσει μια, όσο το δυνατόν, ομαλή και δίχως προβλήματα εφαρμογή των δραστηριοτήτων του σεναρίου, θα πρέπει, πριν την

πραγματοποίησή τους στην τάξη, να έχει περιηγηθεί στις προτεινόμενες ηλεκτρονικές πηγές, ώστε να γνωρίζει τα σημεία που πρέπει να επικεντρωθεί η προσοχή κατά την ανάλυση και χρήση τους, να διαπιστώσει αν είναι ενεργές ή αν έχουν εμπλουτιστεί με μη επιθυμητό περιεχόμενο. Είναι απαραίτητο να έχει εγκαταστήσει τα λογισμικά που χρειάζονται στους υπολογιστές με τους οποίους θα εργαστούν οι μαθητές/τριές του, για να καταφέρει να χρησιμοποιήσει τις προτεινόμενες ηλεκτρονικές πηγές και τα ψηφιακά εργαλεία, δίχως να αντιμετωπίσει τεχνικά πρόβλημα. Επίσης, θα πρέπει να δημιουργήσει λογαριασμό στο [Popplet](#), αν επιθυμεί να φτιάξει έναν ημιδομημένο εννοιολογικό χάρτη, τον οποίο θα συμπληρώσουν οι ομάδες στο τέλος του 2ου δώρου, και προαιρετικά στο [lino](#) για την τελική συγκέντρωση των εργασιών των παιδιών. Για τη δημιουργία ομιλούντων χαρακτήρων στο [Voki](#) δεν είναι απαραίτητη η εγγραφή. Η πραγματοποίησή της όμως δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να αξιοποιήσει περισσότερες λειτουργίες, οπότε καλό είναι να γίνει. Για την επεξεργασία εικόνων στο [PicMonkey](#) δε χρειάζεται εγγραφή για τις δραστηριότητες που προτείνονται στο σενάριο.

Οι μαθητές/τριες καλό θα ήταν να έχουν εξοικειωθεί με την εργασία σε ομάδες ή έστω σε δυάδες. Αν δεν ισχύει η προϋπόθεση αυτή, καλό θα ήταν να αφιερωθεί χρόνος για την εξοικείωση των παιδιών με τη συγκεκριμένη πρακτική συνεργασίας. Θα πρέπει να έχουν κατακτήσει τις στοιχειώδεις λειτουργίες του Η/Υ (χρήση εφαρμογής επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης, αντιγραφή-επικόλληση, αποθήκευση) και τον τρόπο πλοήγησης στο διαδίκτυο. Οι δραστηριότητες του σεναρίου εκλαμβάνουν ως εξοικειωμένους τους μαθητές/τριες ως προς την κατασκευή γραφήματος σε έγγραφο παρουσίασης και την πλοήγηση στο διαδικτυακό ηλεκτρονικό [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) στον ιστότοπο της *Πύλης για την Ελληνική γλώσσα*.

Η υλικοτεχνική υποδομή θα πρέπει να περιλαμβάνει επαρκή αριθμό Η/Υ, ώστε να μπορεί κάθε ομάδα να εργάζεται σε έναν υπολογιστή. Θα πρέπει να υπάρχει ένα προβολικό μηχάνημα, για να γίνεται η επεξεργασία δεδομένων στην ολομέλεια. Η

χρήση διαδραστικού πίνακα δεν κρίνεται απαραίτητη, όμως η ύπαρξή του θα μπορούσε να θεωρηθεί βοηθητική.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο διαπραγματεύεται την έννοια της διαφορετικότητας και αναδεικνύει την αξία της, αποδομώντας ρατσιστικές αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές. Η γλώσσα, η καταγωγή, η μόρφωση, οι επαγγελματικές δραστηριότητες, η εξωτερική εμφάνιση και οι ειδικές ανάγκες είναι οι πτυχές της διαφορετικότητας που εξετάζονται μέσα από δραστηριότητες, οι οποίες στοχεύουν στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών και της ενσυναίσθησης. Ως «όπλο» στην αντιμετώπιση του ρατσισμού, του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης προβάλλεται η καλοσύνη και η αγάπη για τον συνάνθρωπο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο κινείται στα πλαίσια μιας αναπλαισιωμένης εκδοχής της αυστραλιανής κριτικής σκέψης (Luke 2000), η οποία εμπλουτίζεται με κοινωνικά και σημειωτικά στοιχεία ανάλυσης (Kress κ.ά. 1997) και προσαρμόζεται στις προδιαγραφές και τα δεδομένα της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας και των διδακτικών στόχων που απευθύνονται σε παιδιά Γ΄ τάξης Δημοτικού.

Αξιοποιείται το μοντέλο των τεσσάρων πόρων (four resources model) των

Freebody και Luke (Luke 2000: 8) για την ανάγνωση και ανάλυση των κειμένων των δραστηριοτήτων. Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί πως ως κείμενο νοείται, πέρα από το προφορικό ή το γραπτό κείμενο, και η εικόνα, το βίντεο και οποιοδήποτε μήνυμα παράγεται ή μεταδίδεται με βάση τη γλώσσα ή/και γενικότερα τη σημείωση.

Στο μοντέλο των τεσσάρων πόρων κατά τον Luke (ό.π.) λαμβάνεται υπόψη:

- α) Το σπάσιμο του κώδικα (coding practices) που σχετίζεται με την ανάλυση των μερών/στοιχείων είτε του γλωσσικού κώδικα είτε γενικότερα ενός κώδικα επικοινωνίας (π.χ. η οπτική γωνία της κάμερας σε ένα βίντεο, η γραμματοσειρά στον τίτλο μας αφίσας, η στάση του σώματος σε μία φωτογραφία, η παθητική σύνταξη για την απόκρυψη του δράστη κλπ.).
- β) Η νοηματοδότηση του κειμένου (text-meaning practices), όπου αναδεικνύονται οι πολιτιστικοί πόροι με βάση τους οποίους δημιουργήθηκε το κείμενο και διερευνώνται οι πιθανές αναγνώσεις του. Στηρίζεται στην προηγούμενη γνώση και εμπειρία των υποκειμένων που αλληλεπιδρούν με το κείμενο (ως π.χ. αναγνώστες, θεατές, ακροατές κλπ.) και ζητούμενο είναι η κατανόηση, η σύγκριση και η σύνταξη κειμένων.
- γ) Η χρήση του κειμένου (pragmatic practices), με βάση την οποία επιλέγονται τα στοιχεία που το απαρτίζουν. Τα υποκείμενα ως χρήστες και μελλοντικοί δημιουργοί των κειμένων εξετάζουν τα στοιχεία, τη δομή τους και την επιλογή αυτών με βάση τον κοινωνικό σκοπό που θα κληθούν τα κείμενα αυτά να επιτελέσουν. Τίθεται και το ερώτημα «τι μπορώ να κάνω εγώ με το κείμενο αυτό εντός και εκτός σχολείου, αλλά και τι μπορούν να κάνουν άλλοι με αυτό».
- δ) Η κριτική ανάλυση του κειμένου (critical practices), κατά την οποία γίνεται εμφανές πως τα κείμενα δεν είναι ουδέτερα και οι επιλογές των στοιχείων που τα απαρτίζουν δεν είναι τυχαίες. Εξετάζεται η επιρροή που ασκούν τα κείμενα στους ανθρώπους, καθώς είναι φορείς των ιδεών, των απόψεων και των ενδιαφερόντων των δημιουργών τους. Τα κείμενα μπορεί να μεταδίδουν

ρητά τα επιθυμητά μηνύματα ή να επιτυγχάνουν τη μετάδοσή τους μέσω του αποκλεισμού πληροφοριών και της αποσιώπησης στοιχείων.

Επομένως, καταλήγουμε πως η ενασχόληση των μαθητών με ένα κείμενο μπορεί να τους επιτρέψει να το προσεγγίσουν από τέσσερις διαφορετικές οπτικές, τις οποίες μπορούν να υιοθετήσουν επιλέγοντας κάθε φορά κάποια από αυτές ή και όλες.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σπουδαιότητα παροχής βοήθειας και στήριξης σε ανθρώπους που έχουν ανάγκη.
- Ενεργοποίηση αντιρατσιστικών αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών ως προς τη διαφορετικότητα των ανθρώπων.
- Συνειδητοποίηση της σύνδεσης των γλωσσών στον κόσμο.
- Εξέταση των επαγγελμάτων ως προς το ηθικό κομμάτι της προσφοράς τους στο κοινωνικό σύνολο.
- Αναζήτηση των βασικών κριτηρίων και προϋποθέσεων που επηρεάζουν την επιλογή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας.
- Προσέγγιση των περιορισμών που βιώνουν συγκεκριμένες ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και απενοχοποίηση των επαγγελματικών επιλογών τους.
- Επαφή με πρακτικές εξαπάτησης του κοινού μέσω των διαφημίσεων και των ΜΜΕ.
- Συνειδητοποίηση πως οι γλωσσικές και γενικότερα οι σημειωτικές επιλογές των υποκειμένων για την κατασκευή νοήματος δεν είναι ουδέτερες.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Εξοικείωση με την αναγνώριση συναισθημάτων και την περιγραφή τους με τη χρήση κατάλληλων λέξεων (επιθέτων και μετοχών).
- Εξάσκηση στη διεξαγωγή και διατύπωση συμπερασμάτων με τη χρήση

αιτιολογικών ή/και συμπερασματικών συνδέσμων.

- Εξάσκηση στην προφορική παρουσίαση δεδομένων σε κοινό.
- Αξιοποίηση της προστακτικής για τη δημιουργία προτρεπτικών προτάσεων.
- Επαφή με την ετυμολογία λέξεων που προέρχονται από άλλες γλώσσες.
- Ανάδειξη της σημαντικότητας της προσωδίας και της δυσκολίας αποτύπωσής της από έναν υπολογιστή.
- Εξοικείωση με τις προδιαγραφές που απαιτείται να έχει ένα γραπτό κείμενο, το οποίο προορίζεται να εκφωνηθεί σε προφορική προσχεδιασμένη παρουσίαση ή αυθόρμητη συνέντευξη.
- Ανάδειξη μέσων επικοινωνίας, εκτός του γλωσσικού (γραπτού και προφορικού) κώδικα, όπως είναι οι εκφράσεις του προσώπου, οι κινήσεις και η στάση του σώματος.
- Ανάδειξη της ύπαρξης ομοιοκαταληξίας σε τραγούδια και της ενδεχόμενης απουσίας της στην ποίηση.

Γραμματισμοί

- Καλλιέργεια κριτικής ανάγνωσης εικόνων και μηνυμάτων (γλωσσικών και μη) που προβάλλονται σε διαδικτυακές εφαρμογές, στο διαδίκτυο και στα ΜΜΕ.
- Εξοικείωση με μία διαδικασία πρόσληψης και παραγωγής νοήματος, η οποία θα αφορά την επιλογή κατάλληλου συμβόλου ή/και εικόνας για την ανάδειξη συγκεκριμένων νοημάτων.
- Επαφή με την αποτύπωση δεδομένων σε γράφημα.
- Επαφή με την κατασκευή εννοιολογικών χαρτών στο Popplet.
- Αναζήτηση στον διαδικτυακό τόπο της *Πύλης για την Ελληνική γλώσσα* στο ηλεκτρονικό [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής \(Τριανταφυλλίδη\)](#) και στο [Αντίστροφο ηλεκτρονικό λεξικό \(Αναστασιάδη-Συμεωνίδη\)](#).
- Εξοικείωση με τις δυνατότητες σχεδίασης του Microsoft Publisher.

- Χρήση Προγράμματος Επεξεργασίας Κειμένου και των διαθέσιμων επιλογών του για διαμόρφωση μηνυμάτων.
- Ανάδειξη δυνατοτήτων του PicMonkey για την επεξεργασία φωτογραφίας.
- Αξιοποίηση Προγράμματος Παρουσίασης για σχεδίαση και παρουσίαση.
- Γνωριμία με το διαδικτυακό περιβάλλον δημιουργίας ομιλούντων χαρακτήρων Voki.

Διδακτικές πρακτικές

Παρουσιάζονται αναλυτικά στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το θέμα του παρόντος σεναρίου επιλέχθηκε ύστερα από ένα συμβάν ρατσιστικής συμπεριφοράς που παρατηρήθηκε στο προαύλιο του σχολείου σε κάποιο διάλειμμα. Αν και ήταν μικρής έκτασης, θεωρήθηκε αρκετά σημαντικό, ώστε να ενεργοποιηθεί ο Σύλλογος Διδασκόντων με σκοπό να προλάβει την εξάπλωσή του και σε ένταση και σε συχνότητα. Η ρατσιστική συμπεριφορά παρουσιάστηκε από ένα παιδί ελληνικής καταγωγής προς ένα αλλοδαπό. Ο ελληνικής καταγωγής μαθητής προέβη σε κακοπροαίρετη αναφορά ως προς τη γλώσσα και τις συνήθειες της χώρας προέλευσης του αλλοδαπού μαθητή και συνέχισε με τον σχολιασμό των χειρωνακτικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων ατόμων του χωριού, Ελλήνων και ξένων, χαρακτηρίζοντάς τες υποτιμητικά υποδεέστερες του δέοντος.

Έτσι προέκυψε η σύνταξη ενός σεναρίου που θα έχει, πέρα από γλωσσικό, αντιρατσιστικό και κριτικό χαρακτήρα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Στο βιβλίο του δασκάλου στην ενότητα 2.3 *Έλα στην παρέα μας!* αναφέρεται η χρήση του κειμένου της Λίτσας Ψαραύτης «Το περιβόλι του Σαμίχ» από το Ανθολόγιο της Γ΄ - Δ΄ τάξης (σ. 154-157). Το κείμενο αυτό εστιάζει στην ανιδιοτελή προσφορά και

φιλία ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής την περίοδο του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, όταν οι Έλληνες μετακινούνταν ως πρόσφυγες στη Μέση Ανατολή. Συνδυάζεται με το περιεχόμενο του κειμένου *Το χαρούμενο λιβάδι* (σ. 49-50) της ίδιας ενότητας, όπου αναδεικνύεται η διαφορετικότητα, μεταξύ ομοειδών και μη λουλουδιών, και η έλλειψη ουσιαστικών λόγων διαμάχης και διχόνοιας κατά τη συνύπαρξή τους.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ στο συγκεκριμένο σενάριο αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της προσπάθειας καλλιέργειας κριτικής σκέψης. Εμπλέκονται σε όλα τα δομικά στάδια των δραστηριοτήτων (αφόρμηση, αναζήτηση, ανάλυση και παρουσίαση δεδομένων, διεξαγωγή συμπερασμάτων, απολογισμός). Παρέχουν όμως και τη δυνατότητα εικαστικών παρεμβάσεων. Είναι τα εργαλεία και τα μέσα που βοηθούν τους μαθητές να εκφραστούν και να ψυχαγωγηθούν.

Κείμενα

Από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Γ' - Δ' Δημοτικού

Λίτσα Ψαραύτη, «Το περιβόλι του Σαμίχ» (154-157)

Ποιήματα

Αλκυόνη Πολυζώνη, «Στην κόψη της λέξης», δημιουργία μαθήτριας λυκείου από το πρόγραμμα «Λογοτεχνικό Εργαστήριο: οι μαθητές γράφουν! 2010»

Βίντεο

«Life Vest Inside – Kindness Boomerang – “One Day”», από την οργάνωση Life Vest Inside

Διαφημίσεις του Υπουργείου Παιδείας «...επιτυχία είναι να δουλεύεις...»

«[Διαφορετικοί](#)», στίχοι-μουσική: Α. Ιωαννίδης, Β. Λέκκας, Αερικά, σε βίντεο της Μαρίνας Δούρου. Οι [στίχοι](#) του τραγουδιού από την ιστοσελίδα <http://www.stixoi.info/>

«[Άτομα με αναπηρία και προσπελασιμότητα](#)», του Πανελλαδικού Συνδέσμου Παραπληγικών και Κινητικά Ανάπηρων

Ιστοσελίδες

<http://shop.lifestinside.com>

[Ηλεκτρονικό λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα](#) (Τριανταφυλλίδης)

[Αντίστροφο λεξικό της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα](#) (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη)
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ([μαρτυρία Α](#), [μαρτυρία Β](#), [μαρτυρία Γ](#))

«[Νέοι, μορφωμένοι και επιτυχημένοι αγρότες](#)», άρθρο του Π. Μπαίλη στην ιστοσελίδα <http://www.thetoc.gr/> (ανάρτηση 9/2/2014)

[Ετυμολογικοί χάρτες λέξεων](#)

Περιβάλλοντα

[Popplet](#), εννοιολογικοί χάρτες

[PicMonkey](#), επεξεργασία φωτογραφίας

[Voki](#), ομιλούντες χαρακτήρες

[lino](#), συνεργατικό περιβάλλον για πίνακα ανακοινώσεων

Φωτογραφικό υλικό

Εικόνες των [Χίτλερ, Μουσολίνι και Στάλιν](#) από την ιστοσελίδα <http://luben.tv/>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο και 2ο δίωρο

Το πρώτο δίωρο ξεκινά με την ανάγνωση του κειμένου [Το περιβόλι του Σαμίχ](#) από το «Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» (σ. 154-157). Στις ερωτήσεις

επεξεργασίας νοήματος μπορούμε ενδεικτικά να εστιάσουμε:

- στον δρόμο της προσφυγιάς που αναγκάστηκε να ακολουθήσει η οικογένεια της Βαγγελίτσας
- στην αντιμετώπισή τους από τον Σαμίχ και την οικογένειά του
- στις ζωγραφιές της κόρης του που, ως μέσα έκφρασης και αποτύπωσης του εσωτερικού και εξωτερικού της κόσμου, μεταμορφώνουν άχρηστα χαρτιά σε πανέμορφα έργα
- στα θετικά συναισθήματα που δημιουργήθηκαν στη Βαγγελίτσα από την υπόσχεση που της έδωσε η Ρασμίγια να της κάνει μια ζωγραφιά και στην επιθυμία της να ανταποδώσει δίνοντάς της ως δώρο ένα μπλοκ ζωγραφικής και μπογιές

Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε στην ολομέλεια με ένα [βίντεο](#) της οργάνωσης Life Vest Inside (διάρκεια 05:00). Το βίντεο μπορεί να αναλυθεί σε πολλά επίπεδα και με διάφορους τρόπους. Ενδεικτικά προτείνεται να παρουσιαστούν αρχικά (από την αρχή έως το 0:12) τα σύμβολα (σωσίβιο/σωτηρία, καρδιά/αγάπη-καλοσύνη) και οι λέξεις/φράσεις του βίντεο στα αγγλικά ή μεταφρασμένες. Αφού γίνει μία σύντομη συζήτηση για το νόημα των συμβόλων, τον λόγο που τα επέλεξαν και τις πιθανές μεταξύ τους συνδέσεις, τις οποίες θα αναδείξουν τα παιδιά, αναφέρεται ο τίτλος του βίντεο «Kindness Boomerang». Μπορούμε να τον μεταφράσουμε με τα παιδιά ή να το παρουσιάσουμε με τον τίτλο «Αλυσίδα Αγάπης». Το βίντεο αναδεικνύει πώς μία καλή πράξη ενεργοποιεί την τέλεση μιας επόμενης καλής πράξης και αυτή με τη σειρά της μιας επόμενης κ.ο.κ. Δημιουργείται έτσι μία συνεχιζόμενη αλυσίδα καλών πράξεων, τελικός αποδέκτης των οποίων είναι ο άνθρωπος που τις ξεκίνησε.

Όταν ολοκληρωθεί η εισαγωγική συζήτηση, προβάλλεται το υπόλοιπο βίντεο. Παροτρύνονται τα παιδιά να αναφέρουν συνοπτικά, δίχως να επικεντρωθούν σε κάθε πράξη αναλύοντάς την, το γενικότερο πλαίσιο του βίντεο. Έπειτα, μοιράζονται στις ομάδες τα φύλλα εργασίας [1ου και 2ου δώρου](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 1ο και 2ο δώρο, αρχείο εγγράφου: Φύλλο εργασίας. Επεξεργασία βίντεο), που στόχο έχουν να αναδείξουν ποιοι είναι ικανοί για πράξεις καλοσύνης (όλοι) και τι χρειάζεται κάποιος για να τις επιτελέσει (καλοσύνη). Επίσης, στοχεύουν στην εξοικείωση των μαθητών με την αναγνώριση συναισθημάτων και την περιγραφή τους με τη χρήση κατάλληλων λέξεων (επιθέτων και μετοχών). Διαβάζονται οι ερωτήσεις, για να γνωρίζουν οι μαθητές/τριες πού θα εστιάσουν την προσοχή τους, εξηγούνται απορίες στη διατύπωση των εκφωνήσεων και προβάλλεται το βίντεο άλλη μία φορά. Στη συνέχεια, καλούνται οι μαθητές/τριες να συμπληρώσουν το φύλλο εργασίας.

Κατά την παρουσίαση των απαντήσεων των ομάδων στην ολομέλεια μπορούμε να αναφερθούμε και στην κάθε πράξη καλοσύνης ξεχωριστά, ζητώντας από τα παιδιά να μας τις αφηγηθούν. Ένα σημείο που αξίζει να σχολιάσουμε είναι και ο ρόλος των παρατηρητών των πράξεων καλοσύνης στο βίντεο. Είναι άνθρωποι που γίνονται μάρτυρες μιας καλής πράξης και είτε ενεργοποιούνται και αυτοί με τη σειρά τους είτε δείχνουν να τους ευχαριστεί αυτό που βλέπουν.

Μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να σκεφτούν ποιο σχήμα θα ταίριαζε, για να αναπαραστήσουμε το περιεχόμενο του βίντεο (π.χ. κύκλος), και αν μπορούν να σκεφτούν κάποιον δικό τους τίτλο και σύμβολο/α.

Όταν ανακοινωθούν τα αποτελέσματα του φύλλου εργασίας, ζητάμε από τις ομάδες να διατυπώσουν γραπτά τι αποκόμισαν συμπερασματικά από την πρώτη ανάλυση του βίντεο. Τα κείμενά τους μπορούν να συνταχθούν είτε σε Google Docs, αν θέλουμε συνεργατικό φύλλο γραφής, στο οποίο θα γράφει κάθε ομάδα το κομμάτι της, είτε σε Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου ή ακόμα και στο τετράδιό τους, αν δεν έχουν κατακτήσει τη δεξιότητα της γρήγορης πληκτρολόγησης. Οι ασκήσεις του

φύλλου εργασίας βοηθούν τα παιδιά να εξαγάγουν συμπεράσματα. Ανάλογα με τον αριθμό των ομάδων, η κάθε ομάδα μπορεί να επιλέξει 1 ή 2 πτυχές του θέματος (ηλικία, καταγωγή, συναισθήματα κλπ.) που αναδεικνύονται από το φύλλο εργασίας και να γράψει τα συμπεράσματά της.

Εξηγούμε ότι, για να εξαγάγουμε συμπεράσματα που βασίζονται στη λογική, θα πρέπει από τα στοιχεία/δεδομένα που θα αναδείξουμε να καταλήξουμε σε μία θέση, χρησιμοποιώντας συμπερασματικούς συνδέσμους (π.χ. έτσι, λοιπόν, ώστε, άρα, επομένως, συμπερασματικά, συγκεκριμένα, συνεπώς, κατά συνέπεια). Αν θέλουμε, μπορούμε να τα εμπλουτίσουμε και με παραδείγματα από το βίντεο, π.χ.:

- Προκείμενη α: «Στο βίντεο παρουσιάζεται ένα παιδί, το οποίο βοηθά μια ηλικιωμένη κυρία να κουβαλήσει τις σακούλες με τα ψώνια της, διασχίζοντας τη διάβαση του δρόμου.»
- Προκείμενη β: «Με τη σειρά της η ίδια ηλικιωμένη γυναίκα βοηθά μια κοπέλα, δίνοντάς της κέρματα για το μηχάνημα έκδοσης κάρτας στάθμευσης.»
- Συμπέρασμα: «Επομένως -το βίντεο παρουσιάζει ότι- δεν έχει σημασία η ηλικία ενός ατόμου για την παροχή βοήθειας σε έναν συνάνθρωπό του, αλλά η διάθεσή του να προσφέρει.»

Αν ο/η εκπαιδευτικός θεωρεί πως θα δυσκολευτούν οι μαθητές του στην εξαγωγή συμπερασμάτων, μπορεί να τους δώσει κάποια παραδείγματα (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 1ο και 2ο δίωρο, αρχείο εγγράφου: Παραδείγματα για διεξαγωγή συμπερασμάτων). Η θέση των παιδιών μπορεί να παρουσιαστεί και με τη μορφή γνώμης που τεκμηριώνεται με αιτιολογικούς συνδέσμους (π.χ. γιατί, επειδή, κλπ.), καταλήγοντας σε συμπέρασμα.

Με την παρουσίαση των συμπερασμάτων των παιδιών ξεκινά μία δεύτερη βαθύτερη ανάγνωση των όσων παρακολούθησαν. Οι μαθητές/τριες παροτρύνονται να προβληματιστούν με βάση κάποια ερωτήματα και να επιχειρήσουν μια περισσότερο

κριτική επεξεργασία του βίντεο. Αν και όπου χρειαστεί, προβάλλεται ξανά το βίντεο ή αποσπάσματά του. Ενδεικτικά ερωτήματα είναι τα παρακάτω:

- Ποια φυλετική ομάδα κυριαρχεί στο βίντεο; (Μόνο ένας πρωταγωνιστής είναι μαύρος, χωρίς να εμφανίζονται άτομα της κίτρινης φυλής, της ερυθρόδερμης κλπ.).
- Ποιας φυλής είναι ο άνθρωπος με το κουστούμι (λευκής) και αυτός που κάθεται στο πεζούλι και δέχεται ελεημοσύνη (μαύρος); (Συσχέτιση με στερεότυπα)
- Υπάρχουν άλλες κατηγορίες ανθρώπων που χρειάζονται τον σεβασμό και τη βοήθειά μας; (π.χ. άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ.). Δεν είναι αυτά τα άτομα μέρος της κοινωνίας μας; Η μη συμμετοχή τους στο βίντεο τι μας οδηγεί να συμπεράνουμε;
- Μήπως το σκηνικό του βίντεο δεν είναι το οικείο και καθημερινό μας, αλλά είναι το ιδεατό; (Πεντακάθαροι δρόμοι, οι εργάτες έχουν αστραφτερά και ατσαλάκωτα ρούχα, ο ζητιάνος δε μοιάζει στην εξαθλιωμένη εικόνα που έχουμε συνηθίσει, τα αυτοκίνητα είναι ολοκαίνουρια και ακριβά κλπ.)
- Γιατί δε μιλάει κανείς; Με ποια μέσα επιχειρείται να επιτευχθεί ο στόχος του βίντεο; (Εμφαση στα οπτικά ερεθίσματα, η εστίαση στα λόγια θα μείωνε την προσοχή στο συγκείμενο, σύμβολα, εκφράσεις προσώπων, κινήσεις, στάση του σώματος, μουσική κλπ.)
- Ποιο σύμβολο εμφανίζεται στην αρχή (στην ταμπέλα και στον εργάτη) και στο τέλος του; Γιατί;
- Παρουσιάζεται η πραγματικότητα ή το βίντεο προσπαθεί να δημιουργήσει εντυπώσεις; Επομένως, στοχεύει στην ενεργοποίηση της λογικής μας ή στο συναίσθημα;

Ενημερώνουμε τα παιδιά ότι το βίντεο, που σκηνοθετήθηκε τόσο προσεκτικά, προβλήθηκε το 2011 από μια μη κερδοσκοπική οργάνωση και μέσα από το διαδίκτυο εκτινάχθηκε ο αριθμός προβολής του. Αν θέλουμε, μπορούμε να δείξουμε την

ιστοσελίδα της οργάνωσης, στην οποία λειτουργεί και [διαδικτυακό μαγαζί](#). Έχει διάφορα αντικείμενα. Εμείς μπορούμε να δούμε τις κάρτες και τα τρία εύκολα βήματα (σε προστακτική) που υπάρχουν για την προώθησή τους, όπως και τις τρεις παροτρύνσεις (σε προστακτική) για την αγορά μπλούζας. Η εστίαση θα αφορά τη γλώσσα και τις κάθε άλλο παρά τυχαίες ή ουδέτερες επιλογές που έγιναν από τους δημιουργούς της καμπάνιας.

Ο τρόπος προώθησης των αντικειμένων βασίζεται σε πολύ απλές και σύντομες προτάσεις που συνοδεύονται και από σχετικές εικόνες, για να γίνεται το μήνυμα εύκολα κατανοητά από το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, ασχέτως ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου. Η προστακτική, αν και δε χρησιμοποιείται για να δηλώσει προσταγή στον αναγνώστη της ιστοσελίδας, δίνει την αίσθηση μιας έντονης παρακίνησης. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά βοηθάνε στο να αποτυπώνονται οι προτάσεις/προτροπές, χωρίς δυσκολία, στη μνήμη και να γίνεται αβίαστα η ανάκλησή τους. Συζητάμε με τα παιδιά την πιθανότητα εκμετάλλευσης της απήχησης του βίντεο για κέρδος.

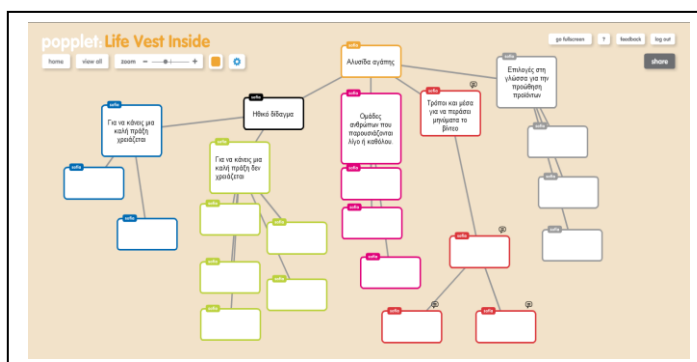
Ζητάμε από τις ομάδες να διατυπώσουν γραπτά τα συμπεράσματά τους σε λίγες προτάσεις για το τι αποκόμισαν από τη δεύτερη ανάλυση του βίντεο και της ιστοσελίδας. Αν θέλουμε να περιορίσουμε τις απαντήσεις των ομάδων σε συγκεκριμένες θεματικές, αναθέτουμε στις ομάδες να διατυπώσουν η μία τις απόψεις της για τις γλωσσικές επιλογές, η άλλη για τα μέσα που χρησιμοποιούνται στο βίντεο για την επίτευξη του στόχου, η τρίτη για τις ομάδες πληθυσμού που συμμετέχουν ή αποκλείονται από το βίντεο κλπ.

Μετά την ολοκλήρωση των κειμένων, μπορούμε να δώσουμε έναν ημιδομημένο εννοιολογικό χάρτη, χρησιμοποιώντας το [Popplet](#). Οι ομάδες θα συμπληρώσουν μόνο μία υποκατηγορία. Οι υποκατηγορίες της *Αλυσίδας αγάπης* μπορούν να έχουν θέματα με τα οποία ασχολήθηκε κάθε ομάδα. Η συγκεκριμένη εφαρμογή διαθέτει αναλυτική επίδειξη των δυνατοτήτων των επιλογών της με συγκεκριμένα βήματα, η οποία εμφανίζεται, αν επιλεγεί το αγγλικό ερωτηματικό, στα δεξιά του περιβάλλοντος, κάτι που είναι πολύ βοηθητικό για τους μαθητές και καθιστά τη χρήση φύλλου εργασίας περιττή.

Οι παρουσιάσεις των κειμένων των ομάδων μπορούν να γίνουν ταυτόχρονα με την εμφάνιση της τελικής μορφής του εννοιολογικού χάρτη στην ολομέλεια, στον οποίο θα μπορούν να παραπέμπουν οι ομάδες τους συμμαθητές/τριές τους κατά την παρουσίαση (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 1ο και 2ο δίωρο, αρχείο εγγράφου: Popplet).

Κλείνοντας, συζητούμε με τα παιδιά τα διαφορετικά συμπεράσματα που βγαίνουν από τις διαφορετικές αναγνώσεις του ίδιου θέματος. Διευκρινίζουμε ότι κάποιος μπορεί να θέλουν να εκμεταλλευτούν την αξία της καλοσύνης για κέρδος ή πραγματικά να μάχονται για την επικράτησή της. Αυτό είναι κάτι που χρήζει βαθύτερης διερεύνησης. Πάντως σίγουρα τίποτα δε μειώνει τη σπουδαιότητά της. Αντίθετα, η καλοσύνη σίγουρα αποτελεί κινητήρια δύναμη για την ομαλή συνύπαρξη των ανθρώπων.

Μπορούμε να προτείνουμε στα παιδιά να συγκεντρώσουμε υλικό από τις δραστηριότητες των προηγούμενων και των επόμενων δίωρων και να το ανεβάσουμε στην ιστοσελίδα της τάξης ή του σχολείου, για να περάσουμε τα δικά μας μηνύματα. Μπορούμε, εναλλακτικά ή συμπληρωματικά, να διοργανώσουμε με το υλικό αυτό μια μικρή γιορτή-παρουσίαση σε κάποια άλλα τμήματα του σχολείου ή ακόμα και στους γονείς.

3ο δίωρο

Έχοντας ασχοληθεί στο προηγούμενο δίωρο με την αλυσίδα πράξεων καλοσύνης και τις κάρτες προώθησης αυτής της λογικής, παροτρύνουμε τα παιδιά να δημιουργήσουν τις δικές τους κάρτες σε αυτό το δίωρο. Προτείνουμε να τις εντάξουν σε μια δική τους προσπάθεια αφύπνισης των συνανθρώπων μας σε θέματα αποδοχής της διαφορετικότητας και συνειδητοποίησης της σπουδαιότητας της παροχής υποστήριξης και βοήθειας, τις οποίες μπορούν να μοιράσουν στους συμμαθητές τους στα διαλείμματα ή στο κοινό τη μέρα της παρουσίασης.

Τα παιδιά θα κληθούν να δημιουργήσουν κάρτες. Ένας τρόπος είναι στο Publisher. Εκεί θα σχεδιάσουν μόνο το μπροστινό μέρος των καρτών επιλέγοντας τις «Επαγγελματικές κάρτες». Η εσωτερική τους μεριά με τα σύντομα μηνύματα σε προστακτική, που θα παροτρύνουν τον κάτοχό τους να κάνει καλές πράξεις, θα γραφούν χειρόγραφα, αφού εκτυπωθούν αμέσως μετά τη δημιουργία τους. Η κάθε ομάδα με το φύλλο που θα επεξεργαστεί στο Publisher για τις «Επαγγελματικές κάρτες», ενώ επεξεργάζεται τη μία κάρτα, δημιουργεί ταυτόχρονα 10 ίδιες κάρτες, δυνατότητα που μας βοηθά να εξοικονομήσουμε χρόνο. Αν θέλουμε να δούμε και τις 10 κάρτες, επιλέγουμε από το «Αρχείο» την «Προεπισκόπηση εκτύπωσης». Αν δεν υπάρχει η δυνατότητα άμεσης εκτύπωσης, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά, αντί για «Επαγγελματικές κάρτες», να δημιουργήσουν «Ευχετήριες κάρτες», κατηγορία η οποία δίνει τη δυνατότητα επεξεργασίας και περισσότερων όψεων της κάρτας με την προϋπόθεση να προσαρμοστούν στα ζητούμενα της

δραστηριότητας. Τέλος, αν υπάρχει δυσκολία δημιουργίας των καρτών με ψηφιακά μέσα, μπορούν να τις φτιάξουν με χαρτόνι και να συμπληρώσουν τα απαιτούμενα στοιχεία.

Για να δημιουργηθούν οι κάρτες με βάση την πρώτη εκδοχή, αν οι μαθητές/τριες δε γνωρίζουν το συγκεκριμένο περιβάλλον, θα μοιραστεί ένα [φύλλο εργασίας](#) (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 3ο δίωρο, αρχείο εγγράφου: Φύλλο εργασίας Publisher). Τα παιδιά, για τη δημιουργία των καρτών, μπορούν να αξιοποιήσουν τους τίτλους που πρότειναν σε προηγούμενο δίωρο και εικόνες από έναν φάκελο που θα υπάρχει στους υπολογιστές των παιδιών (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 3ο δίωρο, Εικόνες για κάρτες). Αν υπάρχει δυνατότητα να σκαναριστούν ζωγραφιές, μπορούν οι ομάδες να αναθέσουν σε ένα μέλος τους να ζωγραφίσει σε χαρτί κάποιο σύμβολο, το οποίο θα σκαναριστεί και θα εισαχθεί, όσο τα υπόλοιπα μέλη επεξεργάζονται την κάρτα ψηφιακά. Η εισαγωγή φωτογραφίας από το διαδίκτυο δε συνιστάται, για τον λόγο ότι ακόμα και με ενεργοποιημένη την *Ασφαλή Αναζήτηση Αποτελεσμάτων*, υπάρχει φόβος να εμφανιστούν μη επιθυμητά αποτελέσματα. Επισημαίνουμε στα παιδιά πως στόχος είναι να εξαπλώσουμε το δικό μας μήνυμα αγάπης και αλληλεγγύης με τις εν λόγω προτροπές για πράξεις καλοσύνης.

Σε επόμενη δραστηριότητα ρωτάμε τα παιδιά αν θεωρούν τη λέξη «κάρτα» ελληνική. Ψάχνουμε στην ολομέλεια στο [ηλεκτρονικό λεξικό της Πύλης](#) για την ετυμολογία της. Εκεί οι ομάδες συνειδητοποιούν πως η συγκεκριμένη λέξη είναι αντιδάνειο και προέρχεται από την ιταλική «carta», που αποτελεί εξέλιξη της λατινικής «charta», η οποία προήλθε από την ελληνική «χάρτης», που σήμαινε το ρολό από πάπυρο στο οποίο έγραφαν.

Ξαναθυμίζουμε την ιστορία που διαβάσαμε στο Ανθολόγιο σε προηγούμενο δίωρο. Ρωτάμε ποιο φρούτο προσέφερε απλόχερα ο Σαμίχ. Η απάντηση είναι τα πορτοκάλια. Ψάχνουμε στην ολομέλεια την ετυμολογία και αυτής της λέξης. Καταγράφουμε στον πίνακα τη χώρα από την οποία προέρχεται η λέξη. Με τις δύο

αναζητήσεις έχουμε ξαναθυμίσει στα παιδιά τον τρόπο πλοήγησης στο συγκεκριμένο περιβάλλον. Έπειτα, παροτρύνουμε τις ομάδες να ψάξουν μία λέξη ως προς την ετυμολογική της ρίζα. Οι λέξεις είναι «μανταρίνι», «καρπούζι», «μπανάνα», «ανανάς», «γκρέιπ φρουτ». Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα στην ολομέλεια και ο/η εκπαιδευτικός σημειώνει τις χώρες προέλευσης στον πίνακα, ζητώντας ταυτόχρονα από τα παιδιά να δώσουν ένα χρώμα σε κάθε χώρα. Καταγράφουμε τα χρώματα στον πίνακα δίπλα από τις χώρες. Αν η προέλευση της λέξης συνδυάζει δύο χώρες, καταγράφονται και οι δύο. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να συζητήσουμε πως η εισαγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών από το εξωτερικό δημιουργεί και την ανάγκη υιοθέτησης των αντίστοιχων λέξεων/όρων.

Παροτρύνουμε τα παιδιά να γράψουμε ένα σύντομο κείμενο σε Επεξεργαστή Κειμένου στην ολομέλεια. Κάθε ομάδα θα σκεφτεί μία σύντομη φράση, για να περιγράψει το φρούτο της. Ξεκινάμε το κείμενο γράφοντας π.χ.: «Έχω μια πανέμορφη φρουτιέρα με πολλά νόστιμα φρούτα...». Οι ομάδες θα κληθούν να συνεχίσουν το κείμενο π.χ. «Πάνω-πάνω υπάρχει μία κατακίτρινη ώριμη μπανάνα» ή «Αν ψάξεις παρακάτω, θα βρεις έναν ζουμερό ανανά». Μόλις ολοκληρωθεί το κείμενο αλλάζουμε το χρώμα των λέξεων-φρούτων ανάλογα με το χρώμα που δώσαμε στη χώρα προέλευσής τους. Αν μία λέξη έχει δύο χώρες προέλευσης της βάζουμε το ένα χρώμα μέχρι τη μέση και το δεύτερο στην υπόλοιπη. Αν για παράδειγμα στη λέξη «ανανάς», δώσαμε στους Ινδιάνους της Αμερικής κόκκινο και στη χώρα της Γαλλίας πράσινο χρώμα, η πρόταση που θα προκύψει είναι η εξής: «Αν ψάξεις, θα βρεις έναν ζουμερό **ανανά**». Στο σημείο αυτό μπορούμε να ασχοληθούμε με τις δυνατότητες που μας δίνει το Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου. Ποια επιλογή μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να δώσουμε έμφαση στις χρωματιστές λέξεις (έντονη γραφή, πλάγια γραφή, αλλαγή γραμματοσειράς κλπ);

Στο τέλος ζητάμε από τα παιδιά να δώσουν έναν τίτλο στη δραστηριότητα (π.χ. «Τα χρώματα της γλώσσας», «Το ουράνιο τόξο των λέξεων» κλπ.) και να παρατηρήσουν πόσο πιο ιδιαίτερο φαίνεται το κείμενό μας με τις λέξεις από τις άλλες

χώρες. Καταλήγουμε πως η γλώσσα αλλάζει ως ζωντανός οργανισμός. Δεν κάνει διακρίσεις. Δεν ξεχωρίζει έθνη. Υιοθετεί λέξεις που χρειάζεται, προσαρμόζοντάς τις στα ελληνικά ή κρατώντας τις αυτούσιες (π.χ. «τοστ», «κέικ» κλπ.), για να περιγράψει αντικείμενα, συναισθήματα, έννοιες κλπ. Οι γλώσσες συνδέονται μεταξύ τους σε τέτοιο βαθμό, που δεν μπορούμε να μιλάμε π.χ. για «καθαρά ελληνική» γλώσσα ή «καθαρά αγγλική». Όλες οι λέξεις είναι ίσης αξίας από όπου κι αν προέρχονται και το ταξίδι τους δε σταματάει ποτέ, ούτε οι προσαρμογές τους (όπως η λέξη «πορτοκάλι», που υιοθετήθηκε ως «portocalli» από τα ιταλικά, όπου είναι στον πληθυντικό, γιατί θεωρήθηκε κατάληξη των ουδέτερων ουσιαστικών του ενικού της ελληνικής σε -ι).

Αν επιθυμεί ο/η εκπαιδευτικός να δώσει μια καλλιτεχνική διάσταση στη δραστηριότητα, μπορεί να συνεργαστεί με τον/την εκπαιδευτικό των καλλιτεχνικών ή, αν δεν υπάρχει η συγκεκριμένη ειδικότητα, να αξιοποιήσει το μάθημα των τεχνικών. Μπορεί να παροτρύνει τους μαθητές να ζωγραφίσουν ψηφιακά ή σε χαρτί Α4 μια φρουτιέρα, η οποία θα συμβολίζει την κοινή καταγωγή ή το χωνευτήρι των γλωσσών. Οι ζωγραφιές σε Α4 μπορούν να σκαναριστούν, αν θέλουμε να τις αξιοποιήσουμε στην τελική παρουσίαση. Τα φρούτα θα ζωγραφιστούν και το εσωτερικό τους θα συμπληρωθεί με τη λέξη/ονομασία του φρούτου στα χρώματα των γραμμάτων που πρότειναν τα παιδιά για τις χώρες καταγωγής της λέξης. Για παράδειγμα, ο ανανάς θα γεμίσει μέσα με τη συνεχώς επαναλαμβανόμενη λέξη «**ανανάς**» γραμμένη σε τυχαία σειρά και μέγεθος, μέχρι να γεμίσει η εσωτερική του επιφάνεια (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 3ο δίωρο, εικόνα: Παράδειγμα ζωγραφικής). Στο πλάι της σελίδας μπορούμε να έχουμε ένα υπόμνημα με τις χώρες καταγωγής των λέξεων και τα χρώματα που επιλέξαμε για την κάθε μία.

Αν επιλέξει ο/η εκπαιδευτικός το πρόγραμμα ζωγραφικής της Microsoft, θα πρέπει να γνωρίζει καλά τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του, ώστε να ενημερώσει εκ των προτέρων τα παιδιά. Για παράδειγμα, αν δημιουργήσουμε πλαίσιο κειμένου, γράψουμε σε αυτό και κάνουμε έπειτα κάποια άλλη ενέργεια, δεν

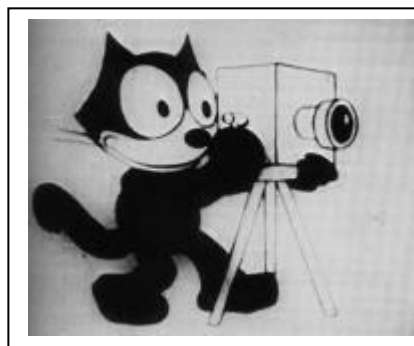

μπορούμε να τροποποιήσουμε ξανά το κείμενό μας. Θα πρέπει να το σβήσουμε με τη σβήστρα και να το ξαναγράψουμε. Επίσης, δε μετακινούνται οι γραμμές που σχεδιάζουμε, παρά μόνο τα έτοιμα σχήματα που εισάγουμε, ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει στο PowerPoint, το οποίο μπορούμε να αξιοποιήσουμε για σχεδίαση και εισαγωγή σχημάτων.

4ο δώρο

Έχοντας ως σημείο αναφοράς το κείμενο με τον Σαμίχ, επεξεργαζόμαστε κάποια ερωτήματα για τις χειρωνακτικές επαγγελματικές του δραστηριότητες (αγρότης) και την παροχή βοήθειας στους Έλληνες. Ρωτάμε τα παιδιά αν είναι απαραίτητο να υπάρχει το επάγγελμα του αγρότη και γιατί, αν πιστεύουν ότι κάποιο επάγγελμα είναι περιττό ή δε χρειάζεται να υφίσταται. Τους ζητάμε να επιχειρηματολογήσουν για τον λόγο ύπαρξης μερικών επαγγελμάτων (π.χ. οδοκαθαριστές, τσαγκάρηδες, γιατροί, φουρνάρηδες, υπάλληλοι σε γραφεία τελετών, παπάδες, τεχνικοί υπολογιστών κλπ). Υπάρχει όμως «κακό» επάγγελμα;

Για να επεξεργαστούμε το θέμα με τα παιδιά και να τους μνήσουμε σε έναν πιο κριτικό τρόπο σκέψης, δείχνουμε την παρακάτω φωτογραφία (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 4ο δώρο, εικόνα: Γάτα φωτογράφος). Ρωτάμε να μας πουν το επάγγελμα που διακρίνουν. Στα πλαίσια μιας ιδεοθύελλας ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν με τι ασχολείται ένας φωτογράφος, πού μπορεί να δουλεύει κλπ. Τις απαντήσεις μπορούμε να τις σημειώνουμε συνοπτικά στον πίνακα.

Εναλλακτικά ή συμπληρωματικά μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μια σειρά από φωτογραφίες, οι οποίες θα βοηθήσουν τα παιδιά να συγκεκριμενοποιήσουν τις προεκτάσεις του συγκεκριμένου επαγγέλματος (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 4ο δίωρο: Εικόνες φωτογράφων). Ρωτάμε τα παιδιά αν θεωρούν ότι οι επαγγελματικές πρακτικές ενός φωτογράφου μπορούν να βλάψουν ένα άτομο. Αν υπάρχει κάποια άποψη μπορούμε να τη σημειώσουμε στον πίνακα.

Μπορούμε στη συνέχεια να ασχοληθούμε με το [PicMonkey](#) στα πλαίσια ομάδων. Για το συγκεκριμένο περιβάλλον είναι προαιρετική η δημιουργία λογαριασμού. Δίνεται το δικαίωμα επεξεργασίας εικόνων, με περιορισμένες βέβαια δυνατότητες. Μπορούμε να επιλέξουμε να επεξεργαστούμε σε ομάδες δύο από τις τρεις προσφερόμενες φωτογραφίες του περιβάλλοντος. Οι μισές ομάδες θα δημιουργήσουν την παρακάτω ηλιοκαμένη εκδοχή μιας κυρίας, η οποία είναι εύκολη ως διαδικασία, και οι άλλες μισές την περισσότερο περιποιημένη εκδοχή μιας άλλης κυρίας, μια περισσότερο απαιτητική διαδικασία, με τη βοήθεια φύλλων εργασίας (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 4ο δίωρο, έγγραφα: [Φύλλο εργασίας επεξεργασίας φωτογραφιών 1](#) και [Φύλλο εργασίας επεξεργασίας φωτογραφιών 2](#)). Τα δύο επίπεδα δυσκολίας μας δίνουν τη δυνατότητα να αναθέσουμε σε ομάδες που δυσκολεύονται με τα ψηφιακά περιβάλλοντα την εύκολη επεξεργασία της εικόνας, ενώ σε αυτές που βρίσκονται σε καλύτερο επίπεδο την πιο απαιτητική.

Μπορούμε να μοιράσουμε τα φύλλα εργασίας και να αφήσουμε τα παιδιά να εξερευνήσουν τις δυνατότητες του περιβάλλοντος. Αν όμως ο/η εκπαιδευτικός πιστεύει ότι το επίπεδο των παιδιών δεν ενδείκνυται για κάτι τέτοιο, μπορεί να κάνει μια επίδειξη στο προβολικό και να ακολουθούν όλες οι ομάδες βήμα-βήμα τις οδηγίες του/της. Καλό θα είναι να γίνει αναφορά στις επιλογές του περιβάλλοντος με την ένδειξη της κορώνας στην άκρη, οι οποίες δεν είναι διαθέσιμες στη δωρεάν εκδοχή. Το θέμα αυτό μπορεί να συζητηθεί κατά την παρουσίαση και να σχολιαστούν οι λόγοι που, αν και είναι ανενεργές οι επιλογές στη δωρεάν εκδοχή, εμφανίζονται όλες.

Η συζήτηση που θα διεξαχθεί μετά τη συμπλήρωση των φύλλων εργασίας θα αφορά στις περιπτώσεις εκείνες που ένας φωτορεπόρτερ θα μπει στον κόπο να επεξεργαστεί με τέτοιο τρόπο κάποιες φωτογραφίες. Θα επικεντρωθούμε στην απόκρυψη της αλήθειας και την εξαπάτηση του κοινού (π.χ. ένας διάσημος αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας, δεν κάνει δημόσιες εμφανίσεις και, για να τον καλύψουν, με το αζημίωτο, παρουσιάζουν πως ήταν διακοπές), στην προώθηση προϊόντων (π.χ. διαφήμιση αντηλιακών), στην αλλοίωση της αυθεντικότητας μιας φωτογραφίας στην προσπάθειά τους να καλύψουν ατέλειες στον χώρο της μόδας, δημιουργώντας ψεύτικα και λάθος πρότυπα (π.χ. απόκρυψη ρυτίδων/κιλών, επιμέλεια μακιγιάζ κλπ.).

Καταλήγουμε πως ένα επάγγελμα είναι «κακό», όταν δεν εκτελούνται οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντά του με τρόπο ηθικό και τίμιο. Επομένως,

επηρεάζονται αρνητικά κάποιοι, όταν συνδέονται με οποιονδήποτε τρόπο με τις κακοπροαίρετες πρακτικές του επαγγέλματος αυτού.

Με την ολοκλήρωση της συζήτησης θέτουμε ένα τελευταίο ερώτημα στα παιδιά. Εμείς στο σχολείο πού θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε τις δυνατότητες της εφαρμογής [PicMonkey](#) και πώς θα μπορούσαμε να τις αξιοποιήσουμε για την προώθηση του μηνύματος της αξίας της διαφορετικότητας;

Στη συνέχεια, ζητάμε από κάθε ομάδα να δημιουργήσει δύο σελίδες σε πρόγραμμα παρουσίασης, στις οποίες θα αναφέρεται ως τίτλος το επάγγελμα που επεξεργάστηκαν και θα διατυπώνεται στην πρώτη σελίδα μια πρόταση που θα αναφέρει τι δεν παίζει ρόλο στο να είναι κάποιος «καλός» ή «κακός» π.χ. γιατρός, χρησιμοποιώντας ελάχιστες λέξεις, σύμβολα, σχέδια ή/και έτοιμες εικόνες του Clip Art Office Online και στη δεύτερη θα διατυπώνεται μια πρόταση που θα αναφέρει τι παίζει ρόλο στο να είναι κάποιος «καλός» ή «κακός» π.χ. γιατρός (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 4ο δίωρο, έγγραφο: Παράδειγμα).

5ο και 6ο δίωρο

Συνεχίζοντας το θέμα με τα επαγγέλματα, θα ζητήσουμε από τα παιδιά να επεξεργαστούν ένα άρθρο που περιλαμβάνει τρεις σύντομες ιστορίες νέων για την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Η κάθε ομάδα θα αναλάβει μία ιστορία από τις τρεις. Ο τίτλος του άρθρου είναι «[Νέοι, μορφωμένοι και επιτυχημένοι αγρότες](#)». Ζητάμε από τα παιδιά να εντοπίσουν στο κείμενο τι ήταν αυτό που έκανε τους ανθρώπους αυτούς πετυχημένους, τι εφόδια και μέσα χρησιμοποίησαν κλπ. Καθώς θα ανακοινώνονται τα αποτελέσματα από κάθε ομάδα, θα τα σημειώνει ο εκπαιδευτικός στον πίνακα διάσπαρτα και έπειτα θα ζητήσει από τα παιδιά να τα ομαδοποιήσουν σε πιο γενικές κατηγορίες, να βρουν ομοιότητες ή διαφορές στις τρεις περιπτώσεις. Εδώ μπορεί να σχολιαστεί κατά πόσο οι τρεις περιπτώσεις είναι αντιπροσωπευτικές του γενικού μέσου αγροτικού πληθυσμού και γιατί.

Έπειτα, τους ζητάμε να σκεφτούν και να εκφράσουν τι πιστεύουν ότι θα πρέπει να συνοπολογίζουν οι άνθρωποι, για να επιλέξουν το επάγγελμά τους. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να σημειώνει συνοπτικά τις απαντήσεις των μαθητών/τριών στον πίνακα, εντάσσοντάς τες στην προηγούμενη ομαδοποίηση. Αν οι μαθητές/τριες δυσκολεύονται, ο/η εκπαιδευτικός προσπαθεί να εκμαιεύσει τις απαντήσεις, ώστε να καλυφθεί ένα μεγάλο μέρος των πτυχών του θέματος. Μπορεί να γίνει αναφορά:

- α) στις προσωπικές επιθυμίες, στα όνειρα και τις φιλοδοξίες του καθενός
- β) σε κάποια ενδεχόμενη κλίση του (π.χ. έφεση στη μουσική)
- γ) στις ακαδημαϊκές σπουδές
- δ) σε άλλα εφόδια (εδώ εντάσσουμε τις ξένες γλώσσες, τη γνώση υπολογιστών κλπ.)
- ε) στις οικονομικές του δυνατότητες (δυνατότητα συνέχισης σπουδών, κεφάλαιο για επένδυση σε επιχείρηση κλπ.)
- στ) στην ενδεχόμενη δυνατότητα συνέχισης της οικογενειακής επιχείρησης
- ζ) στις συνθήκες της αγοράς εργασίας τη δεδομένη στιγμή στην κοινωνία που ζει και δραστηριοποιείται (κορεσμός επαγγελμάτων, δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης κλπ.)
- η) στις απολαβές που θα του προσφέρει (χρήματα, ασφάλεια, καταξίωση, προσωπική ευχαρίστηση κλπ.)

Αμέσως μετά τη συζήτηση, δείχνουμε στα παιδιά δύο διαφημίσεις του Υπουργείου Παιδείας (διάρκειας 1:06 και 1:09 λεπτά) που σχετίζονται με την αφύπνιση του κοινού ως προς τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Ο τίτλος των διαφημίσεων είναι «...επιτυχία είναι να δουλεύεις...». Σκοπός μας είναι να τις αναλύσουμε και να διακρίνουμε αναντιστοιχίες στον λόγο και στην εικόνα. Αρχικά, μπορούμε να ασχοληθούμε με τον τίτλο, ζητώντας από τα παιδιά να σκεφτούν τι θεωρείται επιτυχία. Βλέπουμε ότι, αν σκεφτούμε το νόημα του τίτλου, περνάει το μήνυμα ότι και μόνο το γεγονός ότι έχεις δουλειά, είναι επιτυχία, δίχως να

συνεξετάζονται άλλες συνθήκες ή προϋποθέσεις που συζητήσαμε προηγουμένως. Υπάρχει περίπτωση σήμερα να ισχύει μία τέτοια άποψη; Γιατί; Είναι σωστή;

Το περιεχόμενο των δύο βίντεο μπορούν να εξεταστεί πολύπλευρα. Μπορούν να τεθούν ερωτήματα όπως:

- Σε ποιους πιστεύετε ότι απευθύνεται το βίντεο;
- Ποια επαγγέλματα προωθούνται από τις διαφημίσεις και με ποιο τρόπο;
- Γιατί επιλέγονται αυτά τη δεδομένη στιγμή στη χώρα μας;
- Ποια επαγγέλματα έχουν κύρος σήμερα στην κοινωνία μας; Εδώ μπορεί να ζητηθεί και η προσωπική εμπειρία των μαθητών από το οικογενειακό/φιλικό τους περιβάλλον. Να αναφερθεί πως είναι απομεινάρια μιας άλλης εποχής. Μιας εποχής στην οποία οι χειρωνακτικές εργασίες ήταν δύσκολες, χρονοβόρες και απέφεραν μικρό έως ελάχιστο κέρδος, χωρίς να υπάρχει και η τεχνολογική υποστήριξη (π.χ. αγρότες). Τα επαγγέλματα των «διανοούμενων», τα οποία δεν προϋπέθεταν σωματική κούραση, ήταν αξιολύβαστα, γιατί οι άνθρωποι που ήξεραν έστω και λίγα γράμματα ήταν ελάχιστοι, σε αντίθεση με σήμερα, και καταλάμβαναν θέσεις κύρους και ισχύος.
- Κάποιες σχολές βρίσκονται πιο ψηλά και άλλες πιο χαμηλά στο γράφημα που παρουσιάζεται. Περνάει μήπως κάποιο μήνυμα η εικόνα αυτή;
- Η εντύπωση που μας δίνουν όσα ακούμε στο βίντεο ταυτίζεται και με όσα βλέπουμε στο διάγραμμα των σχολών;
- Τι προσπαθεί να πετύχει το βίντεο;
- Γιατί να ασχοληθεί με ένα τέτοιο θέμα το Υπουργείο Παιδείας; Δεν είναι το μάθημα του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού αρκετό προς αυτήν την κατεύθυνση, το οποίο το έχει καθιερώσει το ίδιο το υπουργείο; Γιατί; Ποιοι άλλοι έχουν λόγο για την επαγγελματική επιλογή των παιδιών πέρα από τα ίδια;

Με τη μέχρι τώρα συζήτηση έχουμε επιχειρήσει να αναδείξουμε την

πολυπλοκότητα του θέματος. Επισημάναμε τις προϋποθέσεις και τις παραμέτρους που επηρεάζουν την απόφαση κάποιου να διαλέξει το επάγγελμα που θα ακολουθήσει. Τώρα θα ζητήσουμε από τα παιδιά να αξιοποιήσουν τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν και να ψηφίσουν τις δύο σημαντικότερες προϋποθέσεις που χρειάζεται να συνυπολογίσει κάποιος, για να επιλέξει το επάγγελμα που θα ακολουθήσει. Με τις απαντήσεις των παιδιών, τις οποίες σημειώνει ο/η εκπαιδευτικός στον πίνακα, θα δημιουργήσει κάθε ομάδα ένα γράφημα σε Πρόγραμμα Παρουσίασης (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 5ο και 6ο δίωρο, αρχείο παρουσίασης: Παράδειγμα γραφήματος). Καλό θα είναι να επιλεγούν διαφορετικοί τύποι γραφήματος από τις ομάδες, ώστε κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων να γίνει μια συζήτηση για τις διαφορετικές εκδοχές αποτύπωσης των ίδιων δεδομένων, που όμως αποδίδουν το ίδιο αποτέλεσμα.

Στη συνέχεια, τα παιδιά, χωρισμένα σε ομάδες, καλούνται να διαβάσουν κάποιες μαρτυρίες ανθρώπων που ήρθαν στη χώρα μας για να σωθούν (π.χ. [μαρτυρία Α](#), [μαρτυρία Β](#), [μαρτυρία Γ](#)). Επεξεργαζόμαστε το περιεχόμενό τους, εξηγούμε άγνωστους όρους, ασχολούμαστε με τη στίξη (π.χ. εισαγωγικά, αποσιωπητικά), αναδεικνύουμε στοιχεία γραπτού λόγου και την έλλειψη στοιχείων προφορικού σε μια αρχικά προφορική μαρτυρία, η οποία μεταφράστηκε και αποτυπώθηκε γραπτά. Συζητάμε αν τα άτομα αυτά μπορούν να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες στον επαγγελματικό τομέα και να συνυπολογίζουν τις προϋποθέσεις επιλογής επαγγέλματος όπως αυτές αναφέρθηκαν προηγουμένως. Γιατί όμως δεν μπορούν;

Μήπως υπάρχουν και άλλες ομάδες ανθρώπων που αντιμετωπίζουν περιορισμούς και δυσκολίες; Επόμενο βήμα είναι να παρακολουθήσουν σε ομάδες ένα πολύ σύντομο [βίντεο](#) (0:50) για τα άτομα που βρίσκονται σε αναπηρικό καροτσάκι και να συζητήσουν στα πλαίσια της ομάδας τους για άλλες κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες. Παροτρύνονται, αφού δουν το φωτογραφικό υλικό, το οποίο είναι ενδεικτικό και μπορεί εμπλουτιστεί από τον/την εκπαιδευτικό, να το επεξεργαστούν και να το εντάξουν σε γενικές κατηγορίες (π.χ. μετακίνηση,

εκπαίδευση, σήματα/πινακίδες, συναισθήματα κλπ.) (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 5ο και 6ο δίωρο, Φωτογραφίες ΑΜΕΑ).

Στη συνέχεια, οι ομάδες καλούνται να δημιουργήσουν έναν χαρακτήρα στο Voki, ο οποίος θα είναι πρόσφυγας ή ΑΜΕΑ. Ο χαρακτήρας αυτός θα πρέπει να παρουσιάζει τις δυσκολίες και τους περιορισμούς που βιώνει στην καθημερινότητά του και στην εύρεση εργασίας. Το επικοινωνιακό πλαίσιο μπορεί να είναι ότι κλήθηκε να παρουσιάσει μία προσχεδιασμένη ομιλία, οπότε ο λόγος του θα πλησιάζει τα στοιχεία του γραπτού, ενώ, αν κλήθηκε να εκφράσει την άποψή του απροσχεδιάστα, ο λόγος του θα πρέπει να έχει στοιχεία προφορικού, για να διακρίνεται από φυσικότητα. Αφού ενημερωθούν οι μαθητές/τριες για τον σκοπό της δραστηριότητας, καλούνται πρώτα να γράψουν το σύντομο κείμενο που θα εκφωνήσει ο χαρακτήρας και έπειτα να περάσουν στη δημιουργία του (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 5ο και 6ο δίωρο, έγγραφο: [Φύλλο εργασίας για ομιλών χαρακτήρα](#)).

Οι δυνατότητες της επεξεργασίας των χαρακτήρων είναι πολλές. Τα παιδιά μπορούν να δουν τις διαφορές στην προσωδία, όταν εισάγουν ηχογραφημένο μήνυμα και όταν το πληκτρολογούν.

Δεν υπάρχουν χαρακτήρες που να πλησιάζουν τις ιδιαιτερότητες των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί και να παροτρύνουμε τα παιδιά να εντοπίσουν και περαιτέρω στοιχεία ως προς τις δυνατότητες που προσφέρει το περιβάλλον για την απόδοση της ελληνικής πραγματικότητας (γιορτές που παρουσιάζονται, σημαίες, εικόνες πόλης). Ταιριάζουν με τη χώρα μας; Ποια χώρα προβάλλεται; Ενώ υπάρχει η δυνατότητα γραφής στα ελληνικά, έχει προσαρμοστεί και το υπόλοιπο περιβάλλον στις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του τόπου μας;

7ο δίωρο

Το δίωρο αυτό μπορούμε να ξεκινήσουμε με το τραγούδι «[Διαφορετικοί](#)» (διάρκεια

04:35) του συγκροτήματος Αερικά, στο οποίο συμμετέχουν οι Αλκίνοος Ιωαννίδης και Βασίλης Λέκκας. Πριν το βάλουμε να παίξει, παροτρύνουμε τα παιδιά να εστιάσουν στα μουσικά όργανα και στον ρυθμό του τραγουδιού (π.χ. αν είναι ένας λυπητερός/χαρούμενος/μελαγχολικός σκοπός). Μπορούμε να το επεξεργαστούμε στην ολομέλεια και να προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε αν ακούγεται μία μόνο φωνή, τότε τραγουδάει μόνο ένας (όταν αναφέρεται σε μια κατάσταση που έχει ζήσει), τότε τραγουδάνε μαζί (στο ρεφρέν), πώς θα μπορούσε να συνδυαστεί ο αριθμός τους με το περιεχόμενο του τραγουδιού (συνεργασία, ενότητα, «γέφυρα», διαφορετικές φωνές/μαρτυρίες, επομένως υπάρχουν πολλοί που βιώνουν διακρίσεις κλπ.) ποια λέξη επαναλαμβάνεται, αν οι καταστάσεις που αναφέρονται ήταν ευχάριστες και ποιο το νόημα/μήνυμα του ρεφρέν. Στη συνέχεια, μπορούμε να προβάλουμε το βίντεο και να επεξεργαστούμε τις εικόνες σε σχέση με το περιεχόμενο.

Ακολουθεί η επεξεργασία των [στίχων](#) του τραγουδιού «[Διαφορετικοί](#)». Εντοπίζουμε τις στροφές με τους τρεις στίχους και την ομοιοκαταληξία στις οξύτονες λέξεις των δύο τελευταίων στίχων κάθε στροφής. Αναφερόμαστε στον ρυθμό που προσφέρει η ομοιοκαταληξία, η οποία βοηθάει στη μουσικότητα των τραγουδιών. Έπειτα τη συνδέουμε με την ποίηση στην οποία δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξή της.

Προβάλλεται στις ομάδες το ποίημα «[Στην κόψη της λέξης](#)» της Αλκυόνης Πολυζώνης. Δίνεται χρόνος να το επεξεργαστούν και καλούνται να συζητήσουν και στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της επεξεργασίας τους στην ολομέλεια. Τα σημεία που θέλουμε να εστιάσουν τα παιδιά μπορούν να τους δοθούν και γραπτά, στον πίνακα ή σε χαρτί. Τους ζητάμε να βρουν το σχήμα λόγου στον πρώτο στίχο (παρομοίωση) και συζητάμε τι προσφέρει (π.χ. παραστατικότητα, δίνει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στη λέξη κλπ.). Εστιάζουμε την προσοχή στις παράλληλες εικόνες στον δεύτερο και τρίτο στίχο. Αναφέρουμε τα ρήματα που δείχνουν τη σειρά των ενεργειών του υποκειμένου («ακονίζεις», «κόβεις», «μπήγεις») και τις λέξεις που είναι φορτισμένες συναισθηματικά («ανελέητα», «σάρκα», «θανατηφόρες», «για πάντα χαραγμένες»). Αναδεικνύουμε την ύπαρξη της

προστακτικής ως προειδοποίηση. Είναι φανερό ότι ξεχωρίζει σε έναν σύντομο στίχο, όπως και η ενέργεια του υποκειμένου («Κόβεις ανελέητα»). Συνδυάζεται με την αιτιολογική και την υποθετική πρόταση και μαζί αποτελούν το μήνυμα του ποιήματος.

Στην κόψη της λέξης

Μια λέξη είναι σαν φρεσκοακονισμένο σπαθί.

Σκέφτεσαι και ακονίζεις το σπαθί,
ανοίγεις το στόμα σου και το τραβάς από το θηκάρι.

Και μετά κόβεις.

Κόβεις ανελέητα.

Μπήγεις τη λεπίδα βαθιά μέσα στη σάρκα, ανοίγοντας παλιές πληγές.

Μόνο που οι λέξεις είναι πιο θανατηφόρες από το σπαθί.

Οι πληγές μπορούν να θεραπευτούν, το αίμα να ξεπλυθεί.

Αλλά οι λέξεις θα μείνουν για πάντα χαραγμένες στη μνήμη και των δυο.

Πρόσεχε με τις λέξεις.

Γιατί, αν δε ξέρεις να τις χειρίζεσαι σωστά, κινδυνεύεις να κοπείς....

Μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας του ποιήματος, μπορούμε να αναθέσουμε στις ομάδες δραστηριότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Μπορούμε να αναθέσουμε σε διαφορετική κάθε φορά ομάδα:

- α) να γράψει σε τετραγωνισμένα πλαίσια τον κάθε στίχο του ποιήματος χωριστά και να τον εικονογραφήσει, ώστε να φαίνεται και σαν ιστορία
- β) να γράψει ένα ποίημα με ομοιοκαταληξία ή χωρίς
- γ) να γράψει ένα τραγούδι χρησιμοποιώντας ομοιοκαταληξία και ρεφρέν
- δ) να κατασκευάσει αυτοσχέδια μουσικά όργανα με απλά υλικά (τα οποία θα έχει φροντίσει ο/η εκπαιδευτικός να έχουν φέρει τα παιδιά), όπως ρύζι και ρολό από χαρτί κουζίνας για μαράκες, κουτιά από παπούτσια και κλαδιά ή

μολύβια για τύμπανο κλπ.

ε) να δραματοποιήσει το τραγούδι ή το ποίημα.

Οι ομάδες β και γ μπορούν να χρησιμοποιήσουν το [Αντίστροφο λεξικό](#) της Πύλης για την Ελληνική γλώσσα και να αναζητήσουν λέξεις που ομοιοκαταληκτούν.

Αν ο/η εκπαιδευτικός επιθυμεί να δουλέψουν οι μαθητές/τριες σε κοινή δραστηριότητα, μπορεί να μοιράσει από 1-2 στίχους του ποιήματος στις ομάδες και να πραγματοποιηθεί από όλους η δραστηριότητα α. Στη συνέχεια, να συνθέσουν στην ολομέλεια ένα ποίημα ή ένα τραγούδι με τη βοήθεια του Αντίστροφου λεξικού.

8ο δώρο

Το τελευταίο δώρο είναι προαιρετικό και αφιερώνεται η μία ώρα στην οργάνωση και προετοιμασία των ομάδων για την παρουσίαση των δραστηριοτήτων των παιδιών και η δεύτερη στην ίδια την παρουσίαση. Αν δεν πραγματοποιηθεί παρουσίαση, μπορεί να αφιερωθεί χρόνος στην οργάνωση και διαμόρφωση του υλικού για να «ανέβει» στο ιστολόγιο του σχολείου ή της τάξης.

Οι μαθητές/τριες με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού μπορούν να επιλέξουν τι θα αναδείξουν από τις δραστηριότητες των προηγούμενων δώρων. Ένα εύκολο στη χρήση δικτυακό περιβάλλον είναι το [lino](#), στο οποίο μπορούν οι μαθητές να «ανεβάσουν» φωτογραφίες, βίντεο, να γράψουν και να τοποθετήσουν συνημμένα έγγραφα, ώστε να τα έχουν όλα συγκεντρωμένα. Αυτό το περιβάλλον μπορεί να αξιοποιηθεί και για την παρουσίαση και για το ιστολόγιο. Αν ο εκπαιδευτικός και τα παιδιά το επιθυμούν, μπορούν να αξιοποιήσουν και με διαφορετικό τρόπο τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τους στόχους τους.

Θα είναι βοηθητικό ο/η εκπαιδευτικός να έχει συζητήσει από τα προηγούμενα δώρα τι θα ήθελε να παρουσιάσει η κάθε ομάδα, ώστε να έχει οργανώσει ενδεχόμενο υλικό.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο και 2^ο δίωρο

ΑΛΥΣΙΔΑ ΑΓΑΠΗΣ!

Παιδιά, τώρα που παρακολουθήσατε το βίντεο, μπορείτε να βρείτε τις σωστές απαντήσεις;

1. Κυκλώνουμε σε κάθε γραμμή τη σωστή απάντηση (α ή β ή γ), για να συνεχιστεί σωστά το νόημα της πρότασης.

Στο βίντεο είδαμε ότι οι άνθρωποι που δέχτηκαν βοήθεια και έπειτα βοήθησαν άλλους ήταν			
1. ΗΛΙΚΙΑ	α) και παιδιά και ενήλικες	β) μόνο ενήλικες	γ) μόνο παιδιά
2. ΚΑΤΑΓΩΓΗ	α) μόνο από τη λευκή φυλή	β) μόνο από τη μαύρη φυλή	γ) και από τη λευκή και τη μαύρη φυλή
3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	α) εργαζόμενοι σε χειρωνακτική εργασία (π.χ. χτίστης)	β) εργαζόμενοι σε πνευματική εργασία (π.χ. υπάλληλος τράπεζας)	γ) εργαζόμενοι σε διάφορα είδη εργασίας
4. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	α) άποροι (δεν είχαν χρήματα)	β) άποροι και εύποροι	γ) εύποροι (είχαν χρήματα)

5.	ΕΞΩΤ.	α) ντυμένοι επίσημα ή απλά	β) ντυμένοι	επίσημα	γ) απλά ντυμένοι
ΕΜΦΑΝΙΣΗ					

2. Με βάση τις εκφράσεις των προσώπων, που παρακολουθήσαμε στο βίντεο, ποιοι χαρακτηρισμοί από τους παρακάτω ταιριάζουν στους ανθρώπους τη στιγμή που αρχικά:

α) πλησίαζαν κάποιον να τον βοηθήσουν

β) τους πρόσφερε ξαφνικά κάποιος άγνωστος βοήθεια στον δρόμο

(αποφασιστικοί, διστακτικοί, ξαφνιασμένοι, χαμογελαστοί, επιφυλακτικοί, καλοπροαίρετοι, αμήχανοι, ανιδιοτελείς (= δίχως να περιμένουν αντάλλαγμα))

3. Κάθε φορά που ολοκληρωνόταν μια πράξη καλοσύνης, πώς ήταν και τα δύο άτομα; (υπογραμμίζουμε τους σωστούς χαρακτηρισμούς)

Χαρούμενα, λυπημένα, στεναχωρημένα, ικανοποιημένα, θλιμμένα, απογοητευμένα, νευριασμένα, ήρεμα.

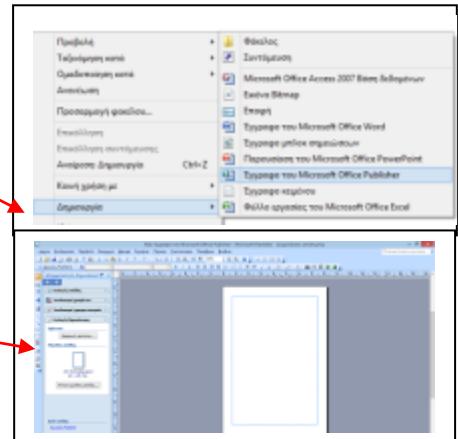
* Επομένως, οι καλές πράξεις γεμίζουν τους ανθρώπους με _____ (θετικά ή αρνητικά) συναισθήματα και διάθεση να _____ (προσφέρουν ή βλάψουν).

1^ο και 2^ο δώρο

ΦΤΙΑΧΝΩ ΚΑΡΤΕΣ

1. Κάνω δεξί κλικ, πηγαίνω **Δημιουργία** και επιλέγω **Έγγραφο του Microsoft Office Publisher**.
2. Εμφανίζεται μια σελίδα. Κάνω κλικ στα αριστερά στην **Εφαρμογή προτύπου**.

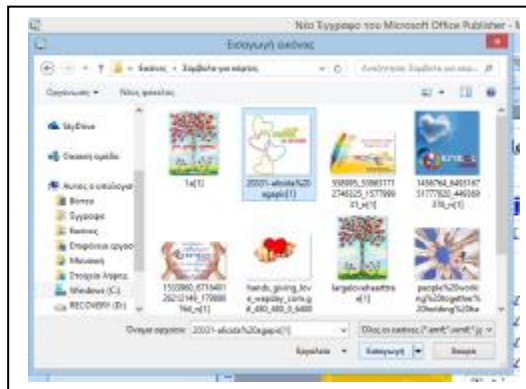
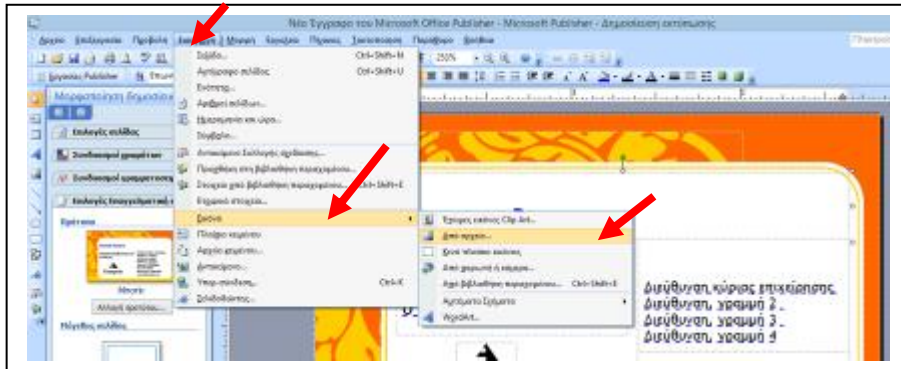
3. Στη λίστα που εμφανίζεται επιλέγω **Επαγγελματικές κάρτες** και πατάω **Οκ**

4. Αν θέλω να αλλάξω τα χρώματα επιλέγω από τα αριστερά **Συνδυασμοί χρωμάτων**

5. Για να εισαγάγω εικόνα από αρχείο, πηγαίνω πάνω στην οριζόντια μπάρα επιλογών, επιλέγω **Εισαγωγή**, μετά **Εικόνα** και έπειτα **Από αρχείο...** Στη συνέχεια ψάχνω τον φάκελο που θέλω στις **Εικόνες (Σύμβολα για κάρτες)**, επιλέγω την εικόνα που μου αρέσει και πατάω **Εισαγωγή**.

4^ο δίωρο

ΕΠΕΞΕΡΓΑΖΟΜΑΙ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ

Μπορείς να με κάνεις να δείχνω ηλιοκαμένη, σα να γύρισα από διακοπές;

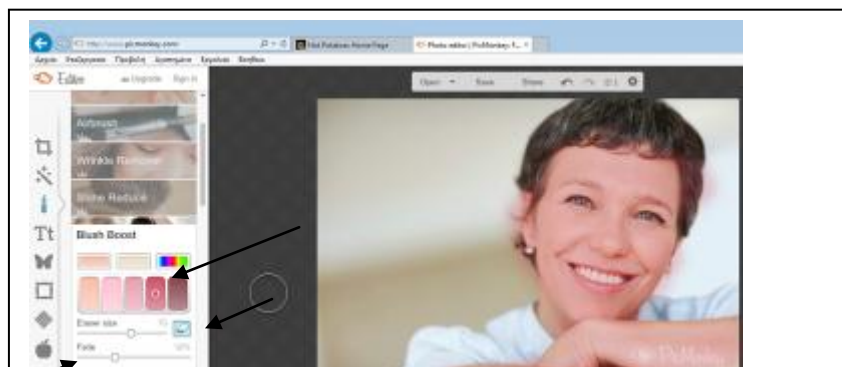
1. Στην αρχική σελίδα πηγαίνετε στο εικονίδιο με την κοπέλα και διαλέξτε τη φωτογραφία της κυρίας.

2. Από τον αριστερό κατάλογο επιλογών διαλέξτε την πέμπτη επιλογή (Blush Boost).

3. Επιλέξτε το τέταρτο χρώμα και βάλτε το πρόσωπο και τα χέρια. Αν βγείτε από το περιθώριο, σβήστε με τη σβήστρα. Μόλις τελειώσετε, σύρτε το κυκλάκι της μπάρας Fade προς τα αριστερά κάτω από τη μέση της μπάρας και επιλέξτε **Apply**.

Μπορείτε να σκεφτείτε για ποιους λόγους μπορεί να έμπαινε στον κόπο ένας φωτορεπόρτερ να κάνει μία διάσημη να φαίνεται ηλιοκαμένη;

4^ο δώρο

ΕΠΕΞΕΡΓΑΖΟΜΑΙ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ

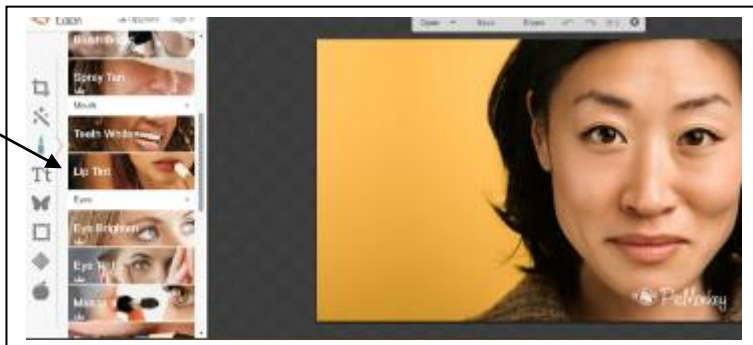
Μπορείς να με κάνεις να δείχνω περιποιημένη, σα να είμαι βαμμένη;

1. Στην αρχική σελίδα πηγαίνετε στο εικονίδιο με την κοπέλα και διαλέξτε τη φωτογραφία της κυρίας.

2. Από τον αριστερό κατάλογο επιλογών διάλεξε την 5^η επιλογή **Blush Boost** για χρώμα στα μάγουλα, στο μέτωπο στη μύτη και στο πιγούνι, την 8^η **Lip Tint** για χρώμα στα χείλη, τη 13^η **Eyebrow Pencil** για να σκουρύνετε τα φρύδια και τη 14^η **Eye Shadow** για χρώμα στα βλέφαρα.

3. Επιλέξτε τα χρώματα που σας φαίνονται πιο φυσικά και βάνγτε το πρόσωπο της κυρίας. Αν βγείτε από το περιθώριο, σβήστε με τη σβήστρα. Μόλις τελειώσετε με κάθε επιλογή, σύρτε το/τα κυκλάκι/α από τη μία ή τις περισσότερες μπάρες, έτσι ώστε να φαίνεται φυσικό το αποτέλεσμα και στο τέλος επιλέξτε **Apply**

Μπορείτε να σκεφτείτε για ποιους λόγους μπορεί να έμπαινε στον κόπο ένας φωτορεπόρτερ να κάνει μία διάσημη να φαίνεται βαμμένη;

5^ο και 6^ο δίωρο

Δημιουργώ έναν πρωταγωνιστή!

1. Διαλέγουμε πώς θέλουμε να μοιάζει ο χαρακτήρας μας.

2. Του βάζουμε, αν θέλουμε, αξεσουάρ.

3. Με το πλήκτρο γράφουμε όσα θέλουμε να πει ο χαρακτήρας μας. Προσοχή! Επιλέγουμε **Greek** στο πρώτο βελάκι και στο δεύτερο ένα γυναικείο όνομα. Μόλις τελειώσουμε πατάμε το βελάκι από κάτω και ακούμε.

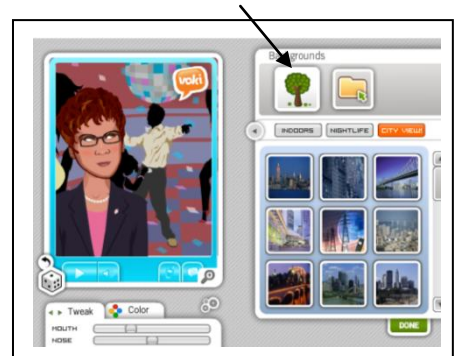

4. Με το μικρόφωνο λέμε καθαρά όσα θέλουμε να πει ο χαρακτήρας μας. Προσοχή! Πρέπει να έχει ησυχία για να ηχογραφηθεί η φωνή σας μόνο.

1 2 3

Μεγαλώνω ή μικραίνω τα χαρακτηριστικά του ή της και τους δίνω χρώμα!

Μπορώ να τον ή την μετακινήσω μπροστά ή πίσω.

5. Μπορείτε να βάλετε διάφορες εικόνες για φόντο. Το *City view* είναι εικόνες πόλης και το *Outdoors* υπαίθρου.

Όταν τελειώσουμε πατάμε **Publish**.

Θα μας ζητήσει να δώσουμε έναν τίτλο.

Τώρα είμαστε έτοιμοι!!!

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να παροτρύνει τους μαθητές/τριες, μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων, να αυτοαξιολογήσουν τη δουλειά τους, να προβούν σε αλλαγές/διορθώσεις των εργασιών τους και να προτείνουν τρόπους επίλυσης προβλημάτων που προέκυψαν από τη συνεργασία τους στα πλαίσια της ομάδας τους. Στο τέλος θα μπορούσε να γίνει μία συνολική αποτίμηση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες.

Θα μπορούσαμε να αναθέσουμε από το πρώτο δίωρο την τήρηση ημερολογίου από τους μαθητές στο σπίτι για π.χ. μία εβδομάδα, όπου θα σημειώνουν τις καλές πράξεις τους και τα αποτελέσματα αυτών, αν και όπου είναι δυνατόν να εντοπιστούν. Η ανάγνωσή τους θα μπορούσε να γίνεται στην τάξη, όποια στιγμή κρίνει ο/η εκπαιδευτικός ως πιο κατάλληλη. Για να μην υπάρχει σύγχυση ως προς το ποιος θα διάβαζε και πότε, θα μπορούσε να ακολουθείται σειρά με συγκεκριμένο αριθμό παιδιών κάθε φορά.

Στο 3ο δίωρο μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να συμπληρώσει τη δραστηριότητα της αναζήτησης της ετυμολογίας των λέξεων, αξιοποιώντας [έναν χάρτη με τις ετυμολογίες λέξεων ευρωπαϊκών γλωσσών](#) και συγκεκριμένα τον τελευταίο χάρτη που δείχνει την προέλευση της λέξης *πορτοκάλι* και βοηθάει στην οπτικοποίηση της πληροφορίας και εν τέλει της κατανόησής της από τα παιδιά. Μπορεί να επιλέξει και την ανάδειξη της πορείας καλλιέργειας κάποιου φρούτου από χώρα σε χώρα διαχρονικά και σύγχρονα), η αξιοποίηση του οποίου δε γνωρίζει σύνορα (π.χ. για το [καρπούζι](#)).

Στο 4ο δίωρο, για να γίνει περισσότερο αντιληπτό το μέγεθος της παραποίησης των χαρακτηριστικών που μπορεί να φέρει ένα πρόγραμμα επεξεργασίας φωτογραφιών, μπορούμε να δείξουμε ένα βίντεο για το [Photoshop](#). Αν θέλουμε να επεκταθούμε, μπορούμε να δείξουμε και φωτογραφικό υλικό, το οποίο θα συσχετίσουμε με την παραποίηση της ιστορίας, την επεξεργασία εικόνων σε φαγητά, για τη δημιουργία ελκυστικών καταλόγων delivery, για να πουλήσουν έντυπα κλπ.

(βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, υποφάκελο 4ο δώρο, Φωτογραφίες πριν και μετά).

Η δραστηριότητα της δραματοποίησης του 7ου δώρου, αν θέλουμε να την αξιοποιήσουμε στην τελική παρουσίαση που θα κάνουμε, μπορεί να εμπλουτιστεί με διάφορες τεχνικές θεάτρου. Μία από αυτές είναι οι λεγόμενες «δυναμικές εικόνες». Λέγονται επίσης και «παγωμένες εικόνες», «ακίνητες εικόνες» κ.ά. Ζητάμε από τα παιδιά να φτιάξουν με τα σώματά τους μια «φωτογραφία» ή περισσότερες, δημιουργώντας σκηνές μιας ιστορίας. Είναι εικόνες γεμάτες δυναμική ενέργεια που για αφετηρία ή ερέθισμα μπορεί να πάρουν το νόημα του ποιήματος ή τις σκηνές του τραγουδιού. Μπορεί να συνδυαστεί με την «τεχνική του γλύπτη». Τα παιδιά που συμμετέχουν είναι στη σκηνή ακίνητα και τα τοποθετεί το παιδί-γλύπτης όπου και όπως θέλει. Μόλις ολοκληρωθούν τα «γλυπτά» και είναι φανερά οι δυναμικές εικόνες στο κοινό, μπορεί ο γλύπτης να ζωντανεύει με ένα άγγιγμα τα αγάλματα, τα οποία θα αφηγούνται την ιστορία τους.

Η δραστηριότητα του 7ου δώρου για τη σύνθεση τραγουδιού μπορεί να πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με τον/τη μουσικό του σχολείου, ώστε να προσεγγιστεί σε βάθος και να αφιερωθεί περισσότερος χρόνος. Θα επιχειρηθεί η σύνθεση ενός μουσικού κομματιού που θα εξυμνεί τη διαφορετικότητα ως προς π.χ. την εξωτερική εμφάνιση, ενδεχόμενες ειδικές ανάγκες, την καταγωγή, τα πολιτισμικά στοιχεία, το επάγγελμα, το μορφωτικό επίπεδο κλπ. Το τραγούδι μπορεί να επανέρχεται με το ρεφρέν στην αξία της έμπρακτης στήριξης μέσω πράξεων αγάπης και καλοσύνης σε όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους, προσπαθώντας να περάσει το μήνυμα αγάπης και στήριξης των παιδιών.

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να προβάλει την ξένη παιδική ταινία [«Azur και Asmar»](#) με ελληνικούς υπότιτλους σε δύο δώρα, λόγω έκτασης (1:34:38). Θα μπορούσαν να δοθούν στις ομάδες οδηγίες που θα τους προέτρεπαν να ταυτιστεί η κάθε ομάδα με έναν ήρωα και να παρουσιάσει γραπτά την ιστορία ιδωμένη από τη σκοπιά του. Μετά το πρώτο δώρο θα μπορούσαμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να

προτείνουν διάφορες εκδοχές για τη συνέχεια της ιστορίας. Επίσης, θα μπορούσε να εστιαστεί το ενδιαφέρον στις προκαταλήψεις και στα πολιτισμικά στοιχεία των λαών, στις δυσκολίες και στον τρόπο αντιμετώπισης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, σε ζητήματα γλώσσας, στη σύγκριση δεσμών αίματος και φιλίας κλπ.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι δραστηριότητες και οι πηγές που προτείνονται από το σενάριο είναι ενδεικτικές και ο/η κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ποιες θα εφαρμόσει και να τις τροποποιήσει ή να τις προσαρμόσει στις ανάγκες και στο επίπεδο των μαθητών/τριών του/της.

Το σενάριο, λόγω του ευαίσθητου ζητήματος που διαπραγματεύεται, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από τον/την εκπαιδευτικό με προσοχή και διακριτικότητα. Αν υπάρχουν στο τμήμα παιδιά που ενδέχεται να βρεθούν σε δύσκολη θέση ή να νιώσουν αμηχανία με το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να το λάβει σοβαρά υπόψη του/της και να τροποποιήσει τις συγκεκριμένες δραστηριότητες. Επίσης, αν υπάρχει στο τμήμα κάποιο παιδί που έχει εκδηλώσει ρατσιστική συμπεριφορά, θα πρέπει η αντιμετώπισή του να είναι πολύ μεθοδευμένη και καθόλου προκλητική ή δεικτική. Το αντίθετο μάλιστα. Θα πρέπει η προσέγγισή του να γίνει με τέτοιο τρόπο, ώστε να κατανοήσει σταδιακά πως η συμπεριφορά του πηγάζει από παρερμηνευμένες αντιλήψεις και πως η στάση του δεν ωφελεί κανέναν, πόσω μάλλον το ίδιο.

Για τη δραστηριότητα που προϋποθέτει γνώση της δημιουργίας γραφήματος, αν οι μαθητές/τριες του τμήματος δε γνωρίζουν τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν, καλό είναι να αφιερωθεί χρόνος επίδειξης της διαδικασίας πριν την πραγματοποίηση της δραστηριότητας.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Kress, G., Leite-Garcia, R. & T. Van Leeuwen. 1997. *Discourse Semiotics*. Στο *Van Dijk, T.* (επιμ.). *Discourse as structure and process* (pp 257-291). Thousand Oaks,

CA: Sage.

Luke, A. 2000. Critical Literacy in Australia. Journal of Adolescent and Adult Literacy. Vol.43/2000